

PAMS/Seoul, Shanghai SPAF, Hong Kong 12.-23.10.2023 Matkaraportti / Kai Amberla

Neljän vuoden pandemiatauon jälkeen myös Asia on vihdoinkin avautunut. Ennen pandemiaa erityisesti Etelä-Korean pääkaupunki Seoul, Kiinan Shanghai ja Japanin Jokohama kilpailivat siitä, kuka järjestää parhaimman esittävän taiteen konferenssin ja show case -festivaalin. Melko tasainen kilpailu on taas alkanut, ja ensimmäisenä ehti Jokohama, jossa järjestettiin jo viime vuoden joulukuussa ensimmäinen "uuden normaalin" aikainen Yokohama Performing Arts Meeting (YPAM), tosin huomattavasti aiempaa pienempänä.

Tänä syksynä lokakuussa vuorossa olivat Performing Arts Meeting Seoul (PAMS) ja China Shanghai Performing Arts Fair (SPAF), johon ensimmäiseen osallistuin vain kahtena viimeisenä päivänä ja jälkimmäiseen osana European Festivals Associationin (EFA) delegaatiota. Ja jotta kilpailu entisestään kiristyi, myös Hongkong ilmoitti järjestävänsä ensi vuoden lokakuussa ensimmäisen Hong Kong Performing Arts EXPO - tapahtuman sopivasti PAMS:n jälkeen ja ennen SPAF:ia. Hongkong ehti myös jo kutsua FF:n tapahtumaan esittelemään Suomen festivaalienttä.

Ohessa lyhyet kommentit eri tapahtumista. Loppuun rohkenen liittää Musiikkilehti Rondon kirjoittamani kolumnin, jossa yritän avata ajatuksiani hiukan yleisemmällä tasolla.

PAMS

Etelä-Korean tapahtuma oli huomattavasti vaisumpi kuin aiemmin ja selvästi hiukan etsi itseään pandemiavuosien jälkeen. Paikalla oli runsaasti korealaisia toimijoita, joitain kymmeniä muita aasialaisia ja kourallinen länsimaista tulleita taidevaikuttajia.

Ohjelmassa oli useita paneelikeskusteluja erityisesti Aasian nousevasta asemasta taidemaailmassa, runsaasti showcase-esityksiä ja erilaisia verkostoitumistapahtumia. Lisäksi paikalla oli noin 15 näytteilleasettajaa markkinoimassa omia tuotantojaan. Paikallisten myyjien lisäksi läsnä oli muun muassa Kanadan CINARS, joka hyvin aktiivisesti markkinoi kanadalaisia taidetöitä ympäri maailmaa.

Itse yllätyin siitä, että tilaisuuksissa oli melko vähän ihmisiä. Joko aiheet eivät kiinnostaneet tai sitten osallistujia oli yksinkertaisesti turhan vähän.

Erittymisen iinnostavaa on se, että Koreassa tunnutaan ottavan huomattavan tosissaan taiteen saavutettavuus: erityishuomio on esimerkiksi vammaisten taiteilijoiden asemassa ja alkuperäiskansojen kulttuurissa.

Finland Festivals

Mutta ehkä kiinnostavinta ja opettavaisinta Etelä-Koreassa on sen valtava investointi kulttuuriteollisuuteen. K-popin, monenlaisen muun musiikin ja erityisesti elokuvan kansainvälinen menestys ei ole sattumaa. Se on tietoisien investointipolitiikan tulos, jota rahoittaa runsaasti sekä valtio että monet kulttuurialan yksityiset säätiöt.

SPAF

Shanghai konferenssi oli yhtä grandioosi ja hetkittäin pateettinen kuin aikaisemminkin. Nelipäiväinen tapahtuma on erikoinen sekoitus aitoa kulttuuriväen verkostoitumista ja erilaisten arvovieraiden (lähes poikkeuksetta vanhoja miehiä) jäykähköjä puheenvuoroja. Lisäksi tapahtumassa on lukuisia showcase-esityksiä Kiinan parhaimmilta taiteilijoilta. Erityisesti viimeisen vuoksi ainakin niiden taiteellisten johtajien, joita aasialainen kulttuuri kiinnostaa, kannattaisi matkustaa paikalle. Shanghai SPAF:n aikana on meneillään myös yksi Aasian suurimmista festivaaleista Shanghai International Arts festival, joten tekemistä kyllä riittää, vaikka seminaarit eivät kiinnostaisi.

Osallistujamäärä oli reilusti yli tuhat, ja joukossa myös satakunta länsimaista taideammattilaista.

Tapahtuman heikkous on seminaarinen ja paneelien seremoniallisuus: aitoa dialogia syntyy harvoin, mutta erilaisia monologeja sen sijaan kuullaan uuvuttavan tylsästä erittäin kiinnostavaan. Tylsyydessä kunnostautuvat yleensä paikalliset toimijat, joiden on ilmeisesti pakko kiittää joka puheenvuorossa niin Kiinan presidenttiä kuin kommunistista puoluetta.

Sen sijaan kahvitauoilla, lounailla ja iltatilaisuuksissa törmää helposti toinen toistaan kiinnostavampiin ihmisiin ja keskustelunaiheisiin. Jos siis Aasian nykytilanne yhtään kiinnostaa, SPAF on hyvä paikka hankkia tietoa ja kontakteja.

Ehkä paras key note -puhe kuultiin Avignonin festivaalin uudelta taiteelliselta johtajalta Tiago Rodriguesilta. Avignonin festivaali lienee maailman tärkein teatterifestivaali, ja sen avoimuudesta kertoo paljon se, että portugalilainen Rodrigues on uskallettu valita johtajaksi, ja että festivaalin kielivalikoimaa on laajennettu ranskasta muihinkin kieliin.

Rodrigues korosti värikkäin sanankääntein, että teatteri ja taide ylipäätään on aina osa yhteiskuntaa ja politiikkaa (tämä väite oli hienoa kuulla Kiinassa, jossa sensuuri

Finland Festivals

kontrolloi kaikkea esitystoimintaa). Lisäksi hän esitteli tämän kesän festivaalilla toteutettua 5000 teinin kutsumista osallistumaan festivaalille ilmaiseksi – monet olivat ensimmäistä kertaa elämässään katsomassa elävää teatteriesitystä.

Itse olin kutsuttuna paneelikeskusteluun, jossa alunperin piti keskustella esittävän taiteen ja erityisesti festivaalien uusimmista trendeistä, mutta loppujen lopuksi päädyimme keskustelemaan ilmastonmuutoksesta ja hiilijalanjäljen pienentämisestä. Kiinalaisten isäntien oletus oli, että Suomi olisi jollakin tavalla erityisen edistynyt ilmastoasioissa, mutta jouduin toteamaan, että paljon on täälläkin vielä tehtävää.

Tapahtumassa on myös huomattavan iso eräänlainen messuosasto, jossa enimmäkseen kiinalaiset taidelaitokset markkinoivat omia tuotantojaan.

Hongkong

Vietin PAMS:n ja SPAF:n välissä yhden päivän Hongkongissa, jossa FF on vanhastaan tehnyt paljon yhteistyötä erityisesti Hong Kong Arts Festivalin kanssa (toteutimme siellä symposiumit vuonna 2010 ja 2014). Nyt kaupungin kiinnostavin hanke on West Kowloon Cultural District, jonka esittävän taiteen osastoa johtaa ISPA:n hallituksesta tuttu ystäväni Paul Tam (lisää sivulla 4-5).

Hong Kong Performing Arts EXPO:n voimanaset Winsome Chow ja Heidi Chu esittelivät tulevan tapahtuman perusideat ja kutsuivat jo nyt FF:n edustajan yhdeksi puhujaksi tapahtumaan. Olen melko varma, että Hong Kong Performing Arts EXPO tulee lyömään aasialaiset kilpailijansa ensi vuonna helposti, koska Hongkong on edelleen varsin vapaa, osaaminen on erittäin vahvaa ja kaupungilla vanhastaan erinomaiset yhteydet niin Aasian kuin länsimaidenkin kulttuuri-instituutioihin. Kiinnostuneille tiedoksi, että uuden tapahtuman päivämäärät ovat 14.-18.10.2024. ja verkkosivustokin on jo olemassa: www.hkpax.org.hk

Ja tässä se Rondon kolumni (Rondo, 17.11.2023):

Ensimmäinen matka Kiinaan ja Koreaan pandemian jälkeen, asialistalla lokakuussa pidetyt esittävän taiteen kansainväliset konferenssit. Sekalaisia huomioita:

1.

Etelä-Korea on kummajainen tässä osassa mannerta: ainakin melkein aito demokratia, jossa parlamentaarikot ajautuvat toisinaan nyrkkitappeluihin, jossa korruptoitunut presidentti voidaan oikeuden päätöksellä passittaa vankilaan ja jossa kansa voi vaaleissa vaihtaa johtonsa, jos niin haluaa.

Maa on myös häkellyttävän täynnä länsimaalaistyyppisiä sinfoniaorkestereita, festivaaleja ja muita instituutioita, joilla on kykyä ja osaamista tehdä suurin piirtein mitä tahansa.

Finland Festivals

Maa myös käyttää valtavat määrät rahaa kulttuurinsa tuottamiseen ja erityisesti markkinointiin. Ei siksi ole sattumaa, että K-pop villitsee ihmisiä kaikkialla ja että korealaiset elokuvat keräävät niin kriitikoiden ihailua kuin huomattavia katsojamääriä. Tämä kaikki on tietoisien politiikan tulosta, josta ehkä voisi ottaa oppia. Asioita tapahtuu, jos niin halutaan ja jos niihin investoidaan. Kuuleeko hallitus?

Ja Etelä-Korean suhteen toteutuu sekini, että ainakaan heidän kanssaan yhteistyötä tekemällä ei tarvitse miettiä poliittisia ongelmia.

2.

Poliittisia ongelmia sen sijaan syntyy helposti toisaalla.

Hongkong ei varsinaisesti ole "Kiinaa", koska se on edelleen itsehallintoalue ja sinne voi Suomen passilla mennä ilman viisumia ja ilman erityistä syytä. Hongkongissa ei ole Manner-Kiinan kaltaista ennakkosensuuria, mutta täällä kuulen heti taideammattilaisten suusta: kaikki on Hongkongissa mahdollista, mutta yksikään taiteilija ei ole niin tyhmä, että ottaisi esille poliittisesti vaikeita teemoja. Itsesensuuri siis vallitsee ja kasvaa Pekingin paineen lisääntyessä, mutta suomalaisethan kyllä hyvin tietävät mitä sellainen on: Kekkonen YVA-Suomessa itsesensuuri kukoisti lähes omana taiteenlajinaan.

Hongkongin kulttuurielämä on, jos mahdollista, vielä Etelä-Korean Souliakin vilkkaampaa. Lisäksi yksi maailman kunnianhimoisimmista projekteista, Norman Fosterin suunnittelema West Kowloon Cultural District, etenee hitaasti mutta varmasti. Giganttinen hanke useine museoineen, konserttisaleineen ja ulkoilma-areenoineen piti olla valmis jo vuonna 2020, mutta nyt keskuksen esittävästä taiteesta vastaava johtaja kertoo hymyn ja huokaisun kera, että ehkä vuonna 2030 voisi olla valmista.

Valmiina sentään ovat nykytaiteeseen keskittyvä M+ ja historialliseen taiteeseen keskittyvä Hong Kong Palace Museum. Lisäksi erityisen kiinnostava arkkitehtonisesti on uutuuttaan hohkaava Xiqu Centre, joka on tehty pelkästään kiinalaisen perinteisen oopperan esittämistä varten. Siinä onkin haastetta kerrakseen, saan kuulla: varsinkaan nuoret hongkongilaiset eivät kovin helposti innostu kiinalaisesta oopperasta.

Mitä opin? Hongkongin hallitus on ilmoittanut, että West Kowloonin julkinen tukeminen lakkaa maaliskuussa 2025. Sen jälkeen keskuksen pitää tienata itse rahansa. Tässä ei varsinaisesti ole mitään radikaalia, sillä omarahoitteisesti iso osa Aasian kulttuurilaitoksista toimii. (Toivottavasti Petteri Orpon hallitus ei kuule tästä.)

3.

Kävelen Shanghain lämpimässä illassa katuja ristiin rastiin ja ihmettelen, miksi tuntuu niin erikoiselta. Sitten ymmärrän: lähes täydellinen hiljaisuus! Kadut ovat täynnä autoja ja varsinkin erilaisia mopoja ja moottoripyöriä, mutta ne kaikki käyvät sähköllä ja vain pientä suhinaa kuuluu renkaista.

Miten ihmeessä olemme vuosikymmeniä sallineet polttomoottoreiden pilata kaupunkien äänimaiseman? Ja miten ihmeessä edelleen ainakin Suomessa tietty joukko autoilijoita vastustaa vimmaisesti sähkön vallankumousta? Ainakin tässä asiassa Kiinasta voisi ottaa oppia.

Finland Festivals

Shanghaissa ei ole merkkiäkään demokratiasta, mutta ehkä juuri siitä syystä tietyt uudistukset etenevät hämmentävää vauhtia. Vaaleja ei ole, sananvapaus on hyvin rajoitettua ja lähes kaikki kulttuurituotteet täytyy hyväksyttää ennen julkistamista. Ja silti: uusia konserttitaloja nousee edelleen joka puolelle, kulttuurielämä on yhtä vilkasta kuin lännen keskuksissa ja luova energia on valtava.

Täällä käyvät kaikki maailman huiput ja nostavat mukavia palkkioita. Täällä tilataan valtavasti niin uutta musiikkia kuin muitakin teoksia. Voiko tästä tehdä sen hiukan pelottavan johtopäätöksen, että kulttuuri kyllä elää ja kehittyy myös autoritaarisissa maissa? Ehkä näin on. En kuitenkaan suostu luopumaan ajatuksesta, että aito ja merkittävä taide syntyy vain täydestä vapaudesta, jatkuvasta väittelystä, pelkäämättömistä avauksista ja riskienotosta myös poliittisten ideologioiden suhteen.

Siitä huolimatta taideammattilainen, joka ei kiinnostu Kiinan tekemisistä ja seuraa sitä edes jollain tasolla, saattaa hyvin nopeasti olla eksyksissä maailman taidemarkkinoilla.

Kai Amberla